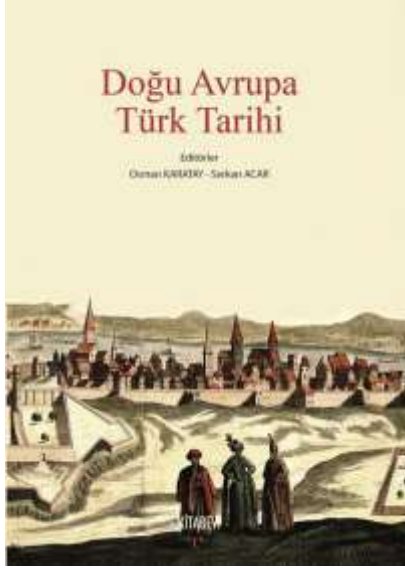

Doğu Avrupa Türk Tarihi, Editörler: Osman Karatay-Serkan Acar, Kitabevi Yayınları, İstanbul 2013

Ali BALCI*

İskit çağından itibaren yüzünü batı cihetine dönen Türkler, üzerinde yaşadığımız toprakları yurt tutmadan çok daha önce Karadeniz'in kuzey bozkırlarını ve Doğu Avrupa arazisini fethederek söz konusu bölgelerde pek çok devlet kurmuşlardı. Bununla birlikte ortaçağın başlangıç safhasında Karadeniz'in kuzeyinde, güçlü bir medeniyeti temsil edip dünya siyasetinde söz sahibi olan egemen bir siyasi teşekkül bulunmadığı halde bölgeye yerleşen Türk toplulukları tutunamamışlar ve Tuna boylarında Bizans İmparatorluğu ile karşı karşıya geldikleri vakit kısa sürede dağılıp tarih sahnesinden silinmişlerdi.

X. yüzyıla gelindiğinde ise Oğuzların büyük çoğunluğu Anadolu coğrafyasına

akın ederek tedricen Bizans İmparatorluğu'nu yıpratmış ve kökenleri eskilere dayanan Fars ve Arap medeniyetlerine nüfuz ederek Selçuklu ve Osmanlı devletleri gibi muazzam büyüklükte iki imparatorluk kurmayı başarmışlardı. Siyasi kudretleri ve tesis ettikleri kurumlarıyla Türk tarihinin her bakımdan en medeni siyasi teşekkülleri olduğu hususunda şüphe bulunmayan bu iki Türk devletinden tevarüs edilen mirasın umumiyetle bugünkü İran, Türkiye ve Balkanlarda bulunması ise adeta Türk tarihçiliğinin de kaderini tayin etmiştir. Nitekim Türkiye'de yapılan tarih araştırmalarının çoğunlukla Selçuklu, Osmanlı ve Cumhuriyet tarihi alanlarıyla kısıtlı kaldığı yadsınamayacak bir hakikattir.

Yurdumuzda bugüne kadar yapılan yarı yeterli "Doğu Avrupa Türk Tarihi" tetkikleri ise Rusya'dan Türkiye'ye göç eden merhum Akdes Nimet Kurat'ın münferit teşebbüsleriyle başlamıştır. Dönemin kıt koşulları göz önüne alındığında Kurat tarafından telif edilen eserlerin mühim bir boşluğu doldurduğunu iddia etmek pekâlâ mümkündür. Öte yandan 1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla birlikte tüm dünyada olduğu gibi Türki-

* Ege Üniversitesi, Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü Türk Tarihi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Programı Öğrencisi, alibalci@gmx.com

ye’de de bozkır tarihine ilgi artmış ve yapılan bilimsel incelemelerin sonuçları da görülmeye başlanmıştır.

Osman Karatay ve Serkan Acar’ın editörlüğünde, alanında uzman on bir Türk tarihçi tarafından telif edilen kolektif “**Doğu Avrupa Türk Tarihi**” isimli mufassal kitap da bu cümledendir. Yirmi bir başlıktan oluşan bahis konusu kitabın bölümleri büyük ölçüde ilgili alanlarda doktora yapan akademisyenler tarafından kaleme alınmış ve her konu için bir harita çizilip, muazzam bir ortak kaynakça teşkil edilmiştir. Eserin en önemli özelliklerinden biri de kuşkusuz bozkır tarihinin geniş bir nokta-i nazardan bütüncül bir yaklaşımla ele alınması ve İskitlerden başlanarak Kırım Hanlığı’nın tarih sahnesinden silindiği XVIII. yüzyılın sonuna kadar yekpare incelenmesidir. Doğu Avrupa Türk tarihi hakkında şimdiye kadar yurdumuzda neşredilen en kapsamlı ve en hacimli eser olan bu kitabın geniş kitlelere hitap edeceği muhakkaktır. Türk tarihçiliğine mühim bir katkı sağlayacağı anlaşılan bu eserin üniversitelerde ders kitabı olarak okutulması da kanaatimizce faydalı olacaktır.

Kitaptaki konu başlıkları ile bunları telif eden müelliflerin listesi ise şöyledir:

Önsöz		s. VII
Giriş		s. 1
1- İskitler	İlhami Durmuş	s. 9
2- Sarmatlar	İlhami Durmuş	s. 55
3- Avrupa Hunları	Ali Ahmetbeyoğlu	s. 107
4- Suvarlar	Umut Üren	s. 189
5- Avarlar	İsmail Mangaltepe	s. 203
6- Oğurlar	Osman Karatay	s. 241
7- Büyük Bulgar Devleti	Umut Üren	s. 251
8- Tuna Bulgarları	Osman Karatay	s. 273
9- İtil Bulgarları	Dinçer Koç	s. 295
10- Hazarlar	Osman Karatay	s. 335
11- Macarlar	Osman Karatay	s. 409
12- Peçenekler	Mualla Uydu Yücel	s. 449
13- Uzlar (Oğuzlar)	Mualla Uydu Yücel	s. 529
14- Kumanlar (Kıpçaklar)	Mualla Uydu Yücel	s. 541
15- Altın Orda Devleti	İlyas Kemaloğlu	s. 557
16- Kırım Hanlığı	Yücel Öztürk	s. 625
17- Kazan Hanlığı	Serkan Acar	s. 685
18- Kâsım Hanlığı	Serkan Acar	s. 725
19- Astarhan Hanlığı	Serkan Acar	s. 767
20- Sibir Hanlığı	Serkan Acar	s. 781
21- Nogaylar	Mehmet Alpargu	s. 799
Bibliyografya		s. 821
İndeks		s. 877